

Handläggare: Gunilla Schedin

Tfn: 508 09 015

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Familjevården i Stockholm - svar på remiss från revisionskontoret

Förslag till beslut

Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ylva Tengblad
stadsdelsdirektör

Annette Luengo
avdelningschef

Sammanfattning

Revisionskontoret har genomfört en granskning av familjevården i fyra av stadens stadsdelsnämnder. Granskningen har redovisats i en rapport som remitterats till stadsdelsnämnden för yttrande. Granskningen visar att det finns brister bl.a. när det gäller dokumentation och tillsyn av familjevården.

Stadsdelsförvaltningen delar revisionskontorets synpunkter och påpekanden och kommer att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att familjevården bedrivs i enlighet med lagens krav och de riktlinjer som gäller för staden.

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom planeringsavdelningen på uppdrag av barn- och ungdomsavdelningen.

Bakgrund

Revisionskontoret har begärt yttrande från bl.a. Norrmalms stadsdelsnämnd med anledning av den granskning som genomförts av familjevården i stadsdelsnämnderna Bromma, Norrmalm, Maria-Gamla stan och Skärholmen samt vid socialtjänstnämnden. Yttrandet ska vara revisionskontoret tillhanda senast den 28 februari.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om nämnderna utövar tillräcklig tillsyn av familjehemsvården och följer gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Granskningen grundar sig på fyra ärenden per stadsdelsnämnd, d.v.s. sammanlagt 16 ärenden.

Revisionskontoret har år 2003 genomfört samma typ av granskning i några av stadens övriga stadsdelsnämnder.

Resultat av granskningen*Tillgång på familjehem*

Revisionskontoret har konstaterat att stadsdelsnämnderna fortfarande har svårt att hitta familjehem framför allt till äldre barn och till barn som bedöms ha ett större vårdbehov. I samband med den tidigare genomförda granskningen av familjevården föreslog revisionskontoret att socialtjänstnämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna skulle utveckla arbetet med att rekrytera nya familjehem. Socialtjänstnämnden har därför på kommunstyrelsens uppdrag påbörjat en rekryteringskampanj för att hitta nya familjehem.

Av de totalt 16 barn som ingått i granskningen har sju varit placerade i s.k. anknytningshem. I nästan samtliga ärenden där barnet placerats i ett rekryterat hem har placeringen föregåtts av en jourhemsplacering. I fyra av dessa fall har barnet vistats i jourhem under sex månader eller längre. Enligt stadens riktlinjer ska ett barn inte vara placerat i jourhem längre än fyra månader.

Handläggning och dokumentation

Revisionskontoret konstaterade i samband med granskningen år 2003 att dokumentationen behövde systematiseras bättre och göras mer enhetlig. Staden har därefter reviderat riktlinjerna för både handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden och familjevårdsärenden. Den nu genomförda granskningen har dock visat att riktlinjerna inte är tillräckligt kända och även att de tolkas olika och ibland också ifrågasätts. Det finns också en allmän uppfattning om att riktlinjerna endast är

rekommendationer.

Vad gäller dokumentation har revisionskontoret vidare noterat att det finns en skillnad mellan vad som faktiskt gjorts i ett ärende och vad som dokumenterats och att det i flera fall saknas väsentlig information.

Granskningen visar att samtliga nämnder, i enlighet med stadens riktlinjer, har rutiner för att låta barnet komma till tals i samband med placeringen.

Revisionskontoret har i samband med den tidigare granskningen framhållit att vård- och behandlingsplaner / arbetsplaner är viktiga styr- och uppföljningsverktyg. Den nu aktuella granskningen visar att det finns vårdplaner i samtliga ärenden men att mer detaljerade behandlingsplaner / arbetsplaner saknas i nästan alla ärenden.

Granskningen visar att endast två av nämnderna har gjort överväganden eller omprövningar av vården var sjätte månad, vilket föreskrivs i lagen. En annan brist i uppföljningen är t.ex. att handläggarna sällan dokumenterat om samtalen med barnen förts enskilt. Barnens skolgång har i huvudsak följts upp av familjehemsföräldrarna och i få fall av handläggarna.

Revisionskontoret har vidare konstaterat brister vid en av nämnderna avseende rutinerna för anmälningar om missförhållanden.

Styrning och uppföljning

Inom Stockholms stad delas ansvaret för familjevården mellan olika nämnder och förvaltningar. Den nu genomförda granskningen visar att det finns skilda uppfattningar hos de olika aktörerna om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan berörda nämnder och förvaltningar.

Intern kontroll

Revisionskontoret har konstaterat att alla stadsdelsnämnder utom en saknar systematiska rutiner för den interna kontrollen av familjevården.

Revisionskontorets sammanfattande bedömning

Revisionskontoret konstaterar att det fortfarande finns brister inom familjevården. Stadens nya riktlinjer inom området skapar förutsättningar för en mer enhetlig handläggning och dokumentation men enligt revisionskontorets uppfattning bör riktlinjerna förtydligas ytterligare. Det är också viktigt att klargöra vilken status riktlinjerna har, d.v.s. om de är tvingande eller endast vägledande.

Revisionskontoret anser att stadsdelsnämndernas tillsyn av familjehemsvården måste förbättras. Nämnderna måste säkerställa att det finns

tillräckliga resurser för att, i enlighet med lagens föreskrifter, följa upp de familjehemsplacerade barnen var sjätte månad.

Det är enligt revisionskontorets bedömning inte heller tillfredsställande att dokumentationen i familjehemsärenden på flera väsentliga punkter inte motsvarar den faktiska handläggningen. Dokumentationen måste avspegla vad som faktiskt gjorts.

Revisionskontoret framhåller att vård- och behandlingsplaner / arbetsplaner är viktiga styr- och uppföljningsverktyg. Enligt revisionskontorets bedömning upprättar emellertid nämnderna fortfarande inte behandlingsplaner/arbetsplaner i tillräcklig utsträckning.

Revisionskontoret anser att det är mycket angeläget att stadsdelsnämnderna utvecklar arbetet med den interna kontrollen. Det handlar om att ha ett system för egenkontroll för att säkerställa att arbetet med barn och ungdom sker i enlighet med lagar och riktlinjer. Dessa kontroller bör även kompletteras med granskningar av stadsdelsförvaltningens funktion för internrevision utifrån den årliga riskbedömningen.

Revisionskontoret bedömer att det finns otydligheter i systemet för styrning och uppföljning av familjevården. Både kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden har ansvar för framtagande av policydokument och för uppföljning, vilket gjort att olika uppfattningar kunnat uppstå om vem som ansvarar för de olika uppgifterna inom organisationen. Enligt revisionskontoret behöver kommunstyrelsens och socialtjänstnämndens reglementen ses över för att klargöra ansvars- och uppgiftsfördelningen dem emellan.

Förvaltningens synpunkter

Att placera ett barn i familjehem är en grannlaga uppgift som har långtgående konsekvenser för både barnets och föräldrarnas fortsatta liv. De flesta placeringar sträcker sig över lång tid och omfattar i vissa fall större delen av barnets uppväxttid. Socialtjänsten har således ett ansvar som i regel sträcker sig över flera år och där många faktorer måste beaktas för att tillgodose barnets behov av vård och omsorg.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att familjevården bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Revisionskontorets granskning är därför mycket värdefull och ger nämnderna möjlighet att rätta till eventuella fel och brister och också vidareutveckla verksamheten.

Stadsdelsförvaltningen delar de synpunkter och påpekanden som redovisas i revisionsrapporten och kommer att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att familjevården bedrivs i enlighet med lagens krav och de riktlinjer som gäller för staden. Förvaltningen är väl medveten om att

stadens riktlinjer är bindande och inte endast rekommendationer men delar revisionskontorets uppfattning att det är viktigt att klargöra vilken status riktlinjerna har.

I rapporten framhålls att stadsdelsnämnderna måste säkerställa att det finns tillräckliga resurser för att var sjätte månad, i enlighet med lagstiftningen, följa upp de barn som är familjehemsplacerade. Vad gäller Norrmalms stadsdelsförvaltning finns redan idag de resurser som behövs för detta. Norrmalm var för övrigt den enda av de granskade stadsdelsförvaltningarna där lagstiftningens krav i detta avseende var uppfyllt.

Revisionskontorets granskning har tydliggjort att dokumentationen i familjevårdsärenden behöver förbättras. Det är bra att revisionskontoret framhåller vikten av att dokumentationen överensstämmer med vad som gjorts i ärendet d.v.s. motsvarar den faktiska handläggningen. Detta är oerhört viktigt inte minst med tanke på att barnet som vuxen kanske vill ta del av "sin historia".

Norrmalm är den stadsdelsnämnd där revisionskontoret konstaterat att det finns brister när det gäller rutinerna för anmälningar om missförhållanden. Detta gäller ett av de granskade ärendena. Förvaltningen har vidtagit åtgärder för att förbättra rutinerna.

Revisionskontoret påpekar att det av dokumentationen sällan framgår att man från socialtjänstens sida haft enskilda samtal med de barn som är familjehemsplacerade. Enligt stadens riktlinjer ska enskilda samtal med barnet äga rum, vilket man från förvaltningens sida följer. Det är endast i de fall barnet är för litet för att tala med enskilt som avsteg från riktlinjerna görs. Detta dokumenteras i så fall alltid.

Med anledning av revisionskontorets påpekande om att det är angeläget att stadsdelsnämnderna utvecklar den interna kontrollen har förvaltningen påbörjat arbetet med att ta fram ett system för egenkontroll. Man kommer att utarbeta en checklista som ska användas för regelbundna stickprovskontroller för att säkerställa att handläggningen skett i enlighet med lagar och gällande riktlinjer.

Vad gäller frågan om vård- och behandlingsplaner / arbetsplaner kan förvaltningen konstatera att aktuella vårdplaner finns i samtliga familjevårdsärenden. Förvaltningen kommer att göra en översyn av samtliga ärenden och se till att behandlingsplaner / arbetsplaner upprättas i de fall detta kan vara aktuellt. I många ärenden finns emellertid inget behov av den typen av planer.

Förvaltningen delar revisionskontorets uppfattning att ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelsen och socialtjänstnämnden vad gäller familjevårdsverksamheten behöver tydliggöras.

Bilaga

Revisionskontorets rapport angående familjevården i Stockholm.